

نگاهی به وضعیت تحقق شهر دوستدار آب که شهرداری مشهد یک تنه بار تحقق آن را به دوش می‌کشد

«شهر دوستدار آب» پشت سد استانداری

برخی اقدامات شاخص

شهرداری مشهد

در پروژه «شهر دوستدار آب»

۲. در حوزه حاکمیت، هماهنگی فرابخشی و پایش

ممیزی و ارزیابی	امتیازدهی و ارسال	تصویب سند در شورای فرهنگ عمومی
عملکرد دستگاه‌ها، انجام پایش و ارزیابی اقدامات دستگاه‌های عضو در سال ۱۴۰۳ و دریافت اقدامات آن‌ها در سال ۱۴۰۴	گزارش به استانداری، ارزیابی کمی و کیفی عملکرد دستگاه‌ها و ارسال مستمر نتایج به استانداری خراسان رضوی	شورای فرهنگ عمومی، پیگیری و اخذ مصوبه برای سند جامع فرهنگی و آموزشی در بالاترین مرجع تصمیم‌گیری فرهنگی استان

۳. حوزه زیرساخت‌های اطلاعاتی و فناوری

راه‌اندازی رصدخانه پایش آب شهر مشهد؛ احداث و تجهیز رصدخانه تخصصی آب در کارخانه نوآوری مشهد با تمرکز بر ایجاد دیناستر (مرکز داده) برای تجمیع اطلاعات و آمار آب همه دستگاه‌های مرتبط

۴. حوزه آموزش، فرهنگ‌سازی و مشارکت مردمی

طراحی واحداث پارک موضوعی آب:	آموزش دانش آموزی:
برنامه‌ریزی برای ایجاد فضایی شهری با رویکرد آموزشی و فرهنگ‌سازی در حوزه مصرف بهینه آب	طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی، ویژه دانش آموزان، با هدف نهادینه‌سازی سواد آبی از سنین پایه
راه‌اندازی وب‌سایت کشوری برای شبکه‌سازی:	تعیین ۳ شاخص اصلی فرهنگی:
تبادل تجربه بین شهرهای دوستدار آب در سراسر کشور	تعریف شاخص‌های «آگاهی و سواد آبی»، «الگوی مصرف» و «فرهنگ شهروندی»

۱. در حوزه تدوین سند و دستورالعمل

تدوین اولین سند جامع فرهنگی و آموزشی آب در کشور؛ آماده‌سازی سند جامع در حوزه فرهنگ و آموزش آب در بازه زمانی ۱۸ ماهه با مشارکت بیش از ۲۰ دستگاه اجرایی

تدوین شاخص‌های شهر دوستدار آب؛

همکاری ۲/۵ ساله با دانشگاه آزاد، به منظور تعیین شاخص‌های تخصصی برای تمام موضوعات شهری مشهد

تعیین نقشه راه تعادل بخشی منابع و مصارف؛

آغاز پروژه‌ای بی‌سابقه در کشور با همکاری دانشگاه فردوسی مشهد برای مشخص کردن تکلیف و مسئولیت تمام دستگاه‌ها با هدف تعادل بخشی به سفره‌های آب زیرزمینی (پیشرفت حدود ۷۰ درصدی)

تعیین ۱۹ سیاست کلان و ۶۳ راهبرد؛

تدوین چارچوب جامع سیاستی و راهبردی برای مدیریت آب در سطح کلان شهر مشهد

مشهد، شهری که حدود ۶ سال پیش عنوان «شهر دوستدار آب» را دریافت کرد، حالا دیگر نه فقط با شروع فصل تابستان، بلکه حتی در فصول سرد سال نیز با دغدغه همیشگی کم‌آبی و مدیریت مصرف روبه‌روست؛ شهری با میلیون‌ها شهروند و زائر که تأمین آب پایدار برای آن به یکی از چالش‌های مهم مدیریتی تبدیل شده است. دریافت نشان «شهر دوستدار آب»، قرار بود نقطه آغاز مسیری تازه برای اصلاح الگوی مصرف، توسعه زیرساخت‌ها، بازچرخانی آب و افزایش مشارکت اجتماعی در حفاظت از منابع آبی باشد. اکنون پس از گذشت چند سال، این پرسش مطرح است که چه میزان از اهداف و برنامه‌های تعریف شده، محقق شده است؟ آیا مشهد به شاخص‌های یک شهر دوستدار آب، نزدیک تر شده است یا همچنان فاصله بسیاری با نقطه مطلوب دارد؟ در این گزارش، تلاش کرده ایم در گفت و گو با مسئولان، به این پرسش‌ها پاسخ دهیم.

گزارش روز

● محورهای اصلی شهر دوستدار آب

ناصر صداقت، مدیر پروژه «شهر دوستدار آب» شهرداری مشهد، در گفت و گو با خبرنگار ما، به چهار محور اصلی این پروژه یعنی «زیرساخت و هوشمندسازی»، «آموزش»، «فرهنگ» و «حقوق شهروندی» اشاره می‌کند و می‌گوید: در ممیزی‌هایی که تاکنون انجام شده است، خوشبختانه در مباحث «زیرساخت و هوشمندسازی» و «حقوق شهروندی» امتیاز بالایی می‌گیریم. بزرگ‌ترین مشکل ما، موضوعات «فرهنگ» و «آموزش» است. از دو سال پیش با دستگاه‌های مختلف، وارد گفت و گو شدیم و از مشاور کمک گرفتیم. با آسیب‌شناسی که انجام دادیم، مشاهده کردیم که یک سند واحد و دستورالعمل جامع و کامل در این زمینه وجود ندارد. به گفته او، همه دستگاه‌ها در این زمینه مشغول فعالیت هستند، اما شاید به دلیل اینکه برخی مواقع حساسیت کافی وجود ندارد، مدیران مختلف به این موضوع اهمیت نمی‌دهند و همچنین برخی اقدامات هم پوشانی دارد، موفقیت چندانی در این زمینه حاصل نشده است.

● مشارکت ۲۰ دستگاه در مباحث فرهنگی و آموزشی

صداقت یادآوری می‌کند: در یک بازه زمانی هجده ماهه و برای اولین بار در سطح کشور، سندی جامع در مبحث فرهنگی و آموزشی حوزه آب آماده کردیم که بیش از بیست دستگاه در آن مشارکت داشتند. در این سند، اطلاعات مربوط به اقداماتی که دستگاه‌ها آمادگی خود را برای آن اعلام کردند، دریافت و در جلسات مشترک، شرح وظایف را مشخص کردیم. همچنین سه شاخص اصلی «آگاهی و سواد آبی»، «الگوی مصرف» و «مطالبه‌گری» را تعیین کردیم و برای آن‌ها برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت قرار دادیم. در نهایت ارزیابی و پایش این سند برعهده شهرداری گذاشته شد. سند در شورای فرهنگ عمومی استان مصوب شد و استاندار آن را ابلاغ کرد. وی ادامه می‌دهد: این ارزیابی و پایش در سال ۱۴۰۴ انجام شد؛ پایش در سال ۱۴۰۴ به دلیل شرایط جنگی، مقداری نقص داشت و نتوانستیم نظرسنجی هرساله را انجام دهیم اما اقدامات دستگاه‌ها را دریافت، ارزیابی و امتیازدهی و برای استاندارد ارسال کرده ایم. متأسفانه برخلاف پیگیری‌ها، بازخوردی از طرف استانداری دریافت نکردیم. امسال نیز دوباره با ساختن فراوان اقدامات دستگاه‌ها را دریافت کردیم، اما دستگاه‌ها فکر می‌کردند که این یک کار سمبلیک و بی‌فایده است؛ زیرا این ارزیابی و پایش در سال گذشته انجام نشد. مدیر پروژه شهر دوستدار آب شهرداری مشهد تأکید می‌کند: پروژه‌ها و برنامه‌های شهر دوستدار آب با حمایت استانداری، تحقق‌پذیر است و در غیر این صورت، می‌توان گفت کاری ایتراست و شهرداری نمی‌تواند در آن موفقیت چندانی داشته باشد. صداقت از دو موضوع کلان دیگر یعنی «پروژه شاخص‌های شهر دوستدار آب» و «نقشه راه دستیابی به تعادل بخشی منابع مصرف» یاد می‌کند و توضیح می‌دهد: حدود دو سال و نیم درباره «پروژه شاخص‌های شهر دوستدار آب» با دانشگاه آزاد همکاری کردیم و برای تمام موضوعات شهری مشهد، شاخص تعیین کردیم. بدین منظور، موضوعات زیرساختی را نیز در نظر گرفتیم که اقدام فوق‌العاده‌ای است. این کار نیز مشارکتی و با حضور دستگاه‌های تأثیرگذار از جمله شرکت آب و فاضلاب انجام شد اما در نهایت باز هم استانداری باید این سند را ابلاغ کند. او درباره «نقشه راه دستیابی به تعادل بخشی

● وقتی استانداری پاسخ نمی‌دهد

با وجود تأکید مدیر پروژه «شهر دوستدار آب» شهرداری مشهد بر ضرورت ورود استانداری خراسان رضوی به عنوان متولی اصلی هماهنگی دستگاه‌ها، علیرضا قاضی، معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری، درخواست گفت و گو می‌رانی پاسخ گذاشت تا همچنان پرسش اصلی گزارش بی‌جواب بماند که «آیا مشهد واقعا به شهر دوستدار آب، نزدیک تر می‌شود یا این عنوان فقط یک نشان تشریفاتی باقی خواهد ماند؟»

اسراف؛ از قطرات آب تا لحظات انسان

می‌خواست بت‌ها را بشکند تا همه نگاه‌ها به سمت خداوند برود و صاحب نگاه‌ها نیز به سوی بهشت بروند، می‌خواست با شکستن بت‌ها، راه توحید را باز کند تا راه جهنم بسته شود. اینکه رسول خدا (ص) و اولیای الهی در احادیث خود، مدام به تبیین زیبایی‌های پر دازند، برای آن است که ما را به قشنگی‌ها چنان عادت دهند که نتوانیم به زشتی‌ها نگاه کنیم، حتی یک نگاه به زشتی‌ها، اسراف در دیدن است. در خیال هم به پلشتی‌ها فکر کردن، کفران پاکی‌هاست. این روزها که ما را در مصرف آب و برق و بنزین و گاز به پرهیز از اسراف می‌خوانند، به یاد داشته باشیم که اسراف بزرگ تری که باید ترک کنیم، اسراف خویشتن است؛ البته اگر از اسراف در خویشتن پرهیز کنیم، همه زیاده‌روی‌ها هم سامان خواهد یافت.

اصلاح رفتار انسان، پیامبران را فرستاد. آنان نیز و به ویژه رسول اعظم الهی (ص) نیز انسان را عظیم می‌دانست و استعداد‌های او را می‌شناخت که می‌گفت: «برای شکوفایی و اتمام استعداد‌هایش، برانگیخته شده ام.» و عظمت انسان را می‌دانست و لذت‌مندی‌ها را می‌دانست که انسان، اسیر حقارت‌ها شود و در گنداب‌ها پیوسد و فقط به مردارها بیندیشد.

رنج عظیم پیامبر (ص) برای همین بود که انسان را، همه انسان‌ها را به جایگاه و شأن خویش واقف کند تا ندانند که گوهر وجود خویش را نباید جز برای خدا خرج کنند. اونگران بود برای همه، حتی ابو جهل‌ها و ابوسفیان‌ها. دغدغه هدایتشان او را بی‌تاب می‌کرد. نمی‌خواست که آنان خود را و استعداد خود را صرف بت‌ها کنند.

در کتاب «امامت، طرح حکومتی شیعه» می‌نویسد: «هر استعدادی که در راه هوس‌ها و بت‌ها و طاغوت‌ها و شیطان‌ها، در راه نفس و دنیا و هوس و شیطان صرف شود، اسراف شده و از دست رفته است....» قطعا «إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» خداوند مسرفان را دوست نمی‌دارد. اینجا بیشتر معنا می‌دهد تا «وَلَا تُسْرِفُوا» که بعد از «كُلُوا وَاشْرَبُوا» می‌خوانیم. قطعا انسان، مهم‌تر از هر چیز دیگر است. وقتی اسراف در خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها چنان ناسازست که آدمی را از دایره محبان خدا خارج می‌کند، اسراف در خویشتن و خرج کردن خود برای دیگران، به طریق اولی باعث خروج از دایره محبت الهی می‌شود. خداوند علی‌اعلا همه چیز را برای انسان اما او را برای خویش آفریده است. پس اسراف او را بر خود، سخت‌تر جواب خواهد داد. برای

محمدرضا شهیدی این روزها حرف همه درباره ضرورت پرهیز از اسراف است. نیکو سخنی هم هست این: بایستگی‌ای که مدام باید تکرار شود تا ما را به ضرورت مصرف هدفمند، توجه دهد؛ ما را که به جرئت می‌توان گفت دچار یک اسراف سیستماتیک هستیم. در همه حوزه‌ها هم این گرفتاری، تکراری زیان‌بار دارد. همه مان درگیر یک خسارت مستمریم. تا به معرفت نرسیم، نخواهیم توانست از این منجلاب خود را برهانیم. نگوئیم که ما حواسمان به خرج‌کرد‌ها هست و حساب لقمه‌ها را، قطرات آب را، روشنای لامپ کم مصرف را هم داریم و از ازدیاد مصرف جلوگیری می‌کنیم. این‌ها کمترین گونه‌های اسراف‌اند که باید درباره آن حساس بود، اما مهم‌تر از همه گونه‌های گناه زیاده‌روی، آن است که استاد صفایی حائری (ع)